

Nederland moet leren polderen in de EU

Adriaan Schout

Met de dwarse koers in de EU wordt Nederland verweten anti-Europees te zijn en invloed te verliezen. Dit is onterecht en mist bovendien het punt waar het wel omgaat: aandringen op veranderingen in de EU zonder te irriteren.

De media hebben de laatste maanden veel aandacht besteed aan de dwarse positie binnen de EU. Nederland irriteert Europese collega's in onderhandelingen door bijvoorbeeld steun aan de Grieken te weigeren, uitbreidingen van de EU te vertragen, en Bulgarije en Roemenië toetreding tot Schengen te ontzeggen. Nederland is volgens de berichten anti-Europees geworden en dit beperkt onze invloed.

De eerste mythe is dat Nederland anti-EU is geworden. Impliciet of expliciet wordt kritiek op de EU gelijkgesteld met anti-Europees. NRC stelt bijvoorbeeld dat Nederland van voormalig kampioen integratie is verworden tot een dwarsligger. Jammer, want een dwarse houding bij de verhoging van de EU begroting kan pro-integratie zijn. De regering bezuinigt nationaal miljarden en is daarmee niet anti-Nederland. Staatssecretaris Europese Zaken Ben Knapen zegt te waken over het draagvlak van de EU. Wie heeft de *moral high ground* om te zeggen wat wel of niet pro-Europees is? Debat over Europese integratie moet kunnen zonder ideologische vooringenomenheid.

De tweede mythe zegt dat onze dwarse opstelling invloed kost. In de media krant geïnterviewde diplomaten vinden dat kennelijk stellig maar de feiten bevestigen het niet. Nederland krijgt veel voor elkaar; zie de aandacht voor de kwaliteit van de rechtsstaat in discussies over uitbreiding. Dat we nu per saldo minder invloed hebben – en dat dan ligt aan de dwarse houding – moet nog aangetoond worden. Imagoschade is wel zeker.

De derde en belangrijkste mythe is dat de huidige politieke toon komt door het veranderde politieke klimaat. Waarom stelt Nederland zich zo hard op? De dwarse standpunten zijn misschien minder het probleem dan wel een ongelukkige manier van onderhandelen. Één van Rutte's eerste Europese daden was het openen van de aanval op het EU budget samen met Cameron. Door meteen naar het Britse kamp te hollen gaf hij het visitekaartje af waar iedereen al bang voor was. Minister Leers heeft terecht veel zorgen over asiel en migratie. Zijn politieke aanpak kwam helaas binnen de Commissie over als *fact free politics*. De Jager heeft zich in zijn onverzoenlijkheid een aantal keren flink verkeken op Duitsland. De Europese Commissie, waar wij het als klein land toch van moeten hebben, zien we ondertussen steeds minder als aanspreekpunt.

Het is de toon die de muziek maakt. Polderen kunnen we misschien goed nationaal maar binnen de EU proberen we het amper. Polderen vraagt om het in kaart brengen van posities, erkenning van zorgen van anderen, vertrekken vanuit de inhoud in het onderbouwen van de eigen positie, en flexibiliteit. Met meer lidstaten en een assertiever Europees Parlement wordt het steeds minder zinvol zijn om direct met eisen te komen. Hoe harder we inzetten hoe duidelijker we verliezen.

Door met het gestrekte been erin te gaan kun je misschien soms iets bereiken maar wordt vooral je verlies zichtbaarder. Het heeft veelal gewoon geen zin om te doen alsof onze standpunten zo belangrijk zijn. Er zijn vele andere belangen en het EP is ook geen doetje. Bekijk eerst rustig het krachtenveld en bepaal de manoeuvreerruimtes. Met polderen bereiken we misschien meer maar zullen we vooral minder aanzien verliezen.

En de Nederlandse bühne? Die krijgt dan een beter debat. Kamer en media moeten controleren. Zij hebben eerst overzicht nodig van het Europese krachtenveld zodat kosten, baten en haalbaarheid van onze opstelling kan worden ingeschat. Bij de EU begroting en omtrent de eerdere steun aan Griekenland heeft het Kabinet het in tweede instantie goed gedaan. De aanvankelijke oneliners over bevrozing van het budget en geen geld naar Griekenland werden verruild voor realistische standpunten. Delen van de bühne zullen blijven roepen om ferme taal. Maar Henk en Ingrid vinden het vast niet fijn als hun stoere leiders vaak en zichtbaar in het Europese stof moeten bijten. Tijd om te leren polderen binnen de EU.